

KOHTUJURISTI ETTEPANEK

CHRISTINE STIX-HACKL

esitatud 8. detsembril 2005¹

I. Sissejuhatus

1. Asjaomase liikmesriigi kohustuste rikkumise hagiga palub komisjon tuvastada Saksamaa Liitvabariigi erinevad eeskirjade eiramised seoses TIR-märkmike alusel toimuva tollitransiidiprotseduuriga (edaspidi „TIR-protseduur“). Eeskätt heidab komisjon Saksamaa Liitvabariigile ette nimetatud protseduurist tulenevate ühenduste omavahendite nõuetevastast raamatupidamisarvestusse kandmist, nende hilinenud kasutatavaks tegemist ning komisjonile teatava informatsiooni lõpetamata TIR-märkmike kohta esitamata jätmist. Veel palub komisjon kohustada Saksamaa Liitvabariiki tegema kasutatavaks asjaomased omavahendid koos intressiga ja esitama teatavad andmed.

dite raamatupidamisarvestusse kandmist ja kasutatavaks tegemist, mida käesoleva asja asjaolude esinemise ajal reguleeris määrus (EMÜ, Euratom) nr 1552/89² (edaspidi „omavahendite määrus“). Omavahendite määrus näeb ette kaks arvestuskande liiki ühenduste omavahendite kindlaksmääratud maksude osas. Üldiselt kantakse kindlaksmääratud maksud nn A-arvestusse juhul, kui tegu pole nn B-arvestusse kantavate maksudega, mis on muu hulgas „sisse nõudmata ja mille kohta pole antud tagatist“ [mitteametlik tõlge]. Arvestuskande liik määrab selle, et A-arvestusse kantud summad tuleb komisjonile üle kanda hiljemalt esimesel tööpäeval pärast maksu kindlaksmääramise kuule järgneva teise kuu 19. kuupäeva, samas kui B-arvestusse kantud summad tuleb üle kanda määratud tähtaja jooksul, mis hakkab kulgema alles nende summade *sissenõudmisest*.

2. Käesolev vaidlus puudutab eeskätt ühenduste (tollimaksudest tulenevate) omavahen-

¹ — Algkeel: saksa.

² — Nõukogu 29. mai 1989. aasta määrus (EMÜ, Euratom) nr 1552/89, millega rakendatakse ühenduste omavahendite süsteemi käsitlev otsus 88/376/EMÜ, Euratom (EÜT L 155, lk 1).

3. Veel puudutab kõnealune vaidlus TIR-märkmike alusel toimuvat tollitransiidiprotseduuri, mis tugineb 14. novembril 1975 Genfis allkirjastatud tollikonventsioonile TIR-märkmike alusel toimuva rahvusvahelise kaubaveo kohta (edaspidi „TIR-konventsioon”), mille osalised on muu hulgas Saksa-maa Liitvabariik ja Euroopa Ühendus.³

5. Käesolev menetlus on sisu poolest väga tihedalt seotud pooleliolevate kohtuasjadega C-377/03⁴ ja C-378/03⁵, mis puudutavad samuti TIR-protseduurist tulenevate omavahendite raamatupidamisarvestusse kandmist ja kasutatavaks tegemist ning milles esitasin samuti ettepaneku.

II. Õiguslik raamistik

A. Ühenduse õigus

1. Omavahendite määrus

4. Käesolevas menetluses tekib sisuliselt küsimus, kas TIR-protseduurist tulenevad maksud võis kanda B-arvestusse A-arvestuse asemel nimelt põhjendusel, et tollimaksude ja muude maksude tagamine TIR-protseduuri raames ettenähtud tagatiste süsteemi poolt, mis Saksa valitsuse andmetel oli kokku varisemas alates 1993. aastast, oli probleemiline. Selles olukorras leidsid Saksa ametiasutused, et nad on sunnitud loobuma ajutiselt garantiühingule esitatud maksunõuete täitmise nõudmisest ja kandma vaidlusalused summad tagamata maksudena B-arvestusse.

6. Omavahendite määruse artikli 2 lõige 1 sätestab seoses ühenduse maksu kindlaks-määramisega:

„Käesoleva määruse kohaldamisel määratakse otsuse 88/376/EMÜ, Euratom artikli 2 lõike 1 punktides a ja b märgitud ühenduste omavahendite maks kindlaks niipea, kui liikmesriigi pädev talitus on võlgnikule teatanud tema maksta oleva summa. Teatis esitatakse niipea, kui võlgnik on selgunud, ning pädevad haldusasutused saavad koos-

3 — Euroopa Ühendus kiitis heaks kõnealuse konventsiooni nõukogu 25. juuli 1978. aasta määrusega (EMÜ) nr 2112/78, millega kiidetakse heaks 14. novembri 1975. aasta Genfi tollikonventsioon TIR-märkmike alusel toimuva rahvusvahelise kaubaveo kohta (TIR-konventsioon) (EÜT L 252, lk 1; ELT eriväljaanne 02/01, lk 208).

4 — Komisjon vs. Belgia.

5 — Komisjon vs. Belgia.

kõlas kõigi ühenduse asjakohaste sätetega välja arvutada maksmisele kuuluva summa.” [mitteametlik tõlge]

Liikmesriigid võivad kasutada seda korda juhul, kui kindlaksmääratud maksud, mille kohta on antud tagatis, vaidlustatakse ning võivad vaidluste lahendamise tulemusena muutuda.” [mitteametlik tõlge]

7. Omavahendite määruse artikli 6 lõige 1 ja lõike 2 punktid a ja b on omavahendite raamatupidamisarvestusse kandmise osas sõnastatud järgmiselt:

8. Omavahendite määruse artikli 10 lõige 1 sätestab seoses omavahendite kasutatavaks tegemisega:

„1. Omavahendite raamatupidamisarvestust peab iga liikmesriigi riigikassa või iga liikmesriigi määratud asutus ning see jaguneb vastavalt vahendite liigile.

„1. Pärast 10% mahaarvamist sissenõudmis- kuludeks otsuse 88/376/EMÜ, Euratom artikli 2 lõikes 3 ettenähtud korras tehakse kanne kõnealuse otsuse artikli 2 lõike 1 punktides a ja b märgitud omavahendite kohta hiljemalt maksu artiklis 2 ettenähtud korras kindlaksmääramise kuule järgneva teise kuu 19. kuupäevale järgneval esimesel tööpäeval.

2. a) Vastavalt artiklile 2 kindlaksmääratud maksud tuleb käesoleva lõike punkti b alusel kanda raamatupidamisarvestusse hiljemalt esimesel tööpäeval pärast maksu kindlaksmääramise kuule järgneva teise kuu 19. kuupäeva.

Artikli 6 lõike 2 punkti b alusel eraldi raamatupidamisarvestusse kantud maksude puhul tuleb sissekanne teha siiski hiljemalt maksude sissenõudmise kuule järgneva teise kuu 19. kuupäevale järgneval esimesel tööpäeval.” [mitteametlik tõlge]

b) Kindlaksmääratud maksud, mis ei ole punktis a märgitud raamatupidamisarvestusse kantud, sest on veel sisse nõudmata, ning mille kohta ei ole antud tagatist, kantakse punktis a ettenähtud aja jooksul eraldi raamatupidamisarvestusse.

9. Omavahendite määruse artikli 17 lõiked 1 ja 2 sätestavad: 2. TIR-protseduur

a) TIR-protseduuri ülevaade

„1. Liikmesriigid võtavad kõik vajalikud meetmed, et tagada artiklis 2 kindlaksmääratud maksudele vastavate summade komisjonile kasutatavaks tegemine käesolevas määruses ettenähtud korras.

2. Liikmesriigid on kindlaksmääratud maksudele vastavate summade komisjoni kättesaamise kohustusest vabastatud ainult sellisel juhul, kui kõnealused summad on vääramatu jõu tõttu sisse nõudmata jäänud. Lisaks sellele võivad liikmesriigid nende summade komisjonile kasutatavaks tegemise kohustuse täitmata jätta üksikjuhtudel, kui pärast kõnealuse juhtumiga seotud asjaolude põhjalikku hindamist ilmneb, et liikmesriikidest olenemata põhjustel ei ole makse kaua aega võimalik sisse nõuda. Sellised juhtumid tuleb nimetada lõikes 3 nimetatud aruandes, kui nendega seotud summad, konverteerituna omavääringusse eelmise kalendriaasta oktoobrikuu esimesel tööpäeval kehtinud kursi alusel, on üle 10 000 ekü. Selles aruandes tuleb esitada põhjused, miks liikmesriigil ei olnud võimalik kõnealuseid summasid kasutatavaks teha. Komisjon võib vajaduse korral edastada oma märkused asjaomastele liikmesriikidele kuue kuu jookul.” [mitteametlik tõlge]

10. Transiidiprotseduur on tolliõiguslik protseduur, mis hõlbustab kaubavahetust ja -vedu teatud tollisüsteemis või mitme tolliala vahel. Transiidiprotseduur tähendab „peatamismenetlusena” seda, et teatud tolliala läbimisel loobutakse ajutiselt tollimaksude, muude maksude ja tasude sissenõudmisest kaupadelt, mida veetakse kolmandasse riiki või mis sealt tuuakse. TIR-protseduur on üks mitmest omavahel paljuski sarnasest transiidiprotseduurist ja kaubaveosüsteemist, kuhu kuuluvad eeskätt ühenduse transiidiprotseduur ja ühistransiidiprotseduur.

11. Välistransiidiprotseduurina käsitatava TIR-protseduuri aluseks on lisaks rahvusvahelisele TIR-konventsioonile ka ühenduse õigusliku alusena komisjoni 2. juuli 1993. aasta määrus (EMÜ) nr 2454/93, millega kehtestatakse rakendussätted nõukogu määrusele (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik,⁶

6 — EÜT L 253, lk 1; ELT eriväljaanne 02/06, lk 3.

(edaspidi „tolliseadustiku rakendusmäärus”) ning mis tugineb omakorda ühenduse tolliseadustikule⁷ (edaspidi „tolliseadustik”) ja mille artikliga 451 ja järgmiste artiklitega võetakse sisuliselt üle ja rakendatakse TIR-konventsioonis sätestatud menetlus.

12. TIR-konventsiooni kohaselt kontrollitakse maantesõiduki, autorongi või konteineriga veetavat kaupa mitte vahe- ega sihttolliasutuses, vaid ainult lähtetolliasutuses, v.a eeskirjade eiramise kahtluse korral (artikkel 5). Lisaks ei tule sellelt kaubalt tasuda või deponeerida impordi- või eksporditollimakse (artikkel 4). TIR-protseduur aitab tolliasutustel kontrollida tolliala läbiva kauba vedu ning tagada, et veetav kaup saabub sihtkohta muutmata kujul ja koguses, kusjuures TIR-konventsiooni kohaldamise seisukohalt käsitatakse ühenduse tolliala ühtse tollialana.

13. Nimetatud eesmärged on võimalik saavutada põhiliselt kolme TIR-protseduuri meetme abil. Esiteks peab vedu toimuma maantesõiduki või konteineriga, mis on

varustatud teatud turvaseadmetega, välistamiseks kauba vahetamist ja eemaldamist veo toimumise ajal (TIR-konventsiooni artikkelid 12–14). Teiseks peab kogu veo aja olema kaubaga kaasas ühtne transiididokument TIR-märkmik, mille väljastab lähtetolliasutus ja mille alusel kontrollitakse veo nõuetekohasust (artikkel 3). Kolmandaks peab lepinguosaliste organite tunnustatud riiklik garantiühing tagama osaliselt selliste tollimaksude ja muude maksude tasumise, mille võivad tolliasutused transpordiettevõtjalt sisse nõuda (artikkel 3). Nimetatud garantii tagab omakorda Rahvusvaheline Maanteetranspordi Liit (edaspidi „IRU”) ja Šveitsis asuv kindlustusandjate rühm (edaspidi „rahvusvaheline kindlustusandjate rühm”).

14. TIR-märkmikke trükkib IRU ja garantiühingud väljastavad need transpordiettevõtjatele, kes kannavad märkmikesse mitmesugused andmed, eeskätt veetud kauba kohta. Iga TIR-märkmik koosneb reast lehtedest kahes eksemplaris. TIR-märkmik loetakse nõuetekohaselt lõpetatuks siis, kui asjao mane kaup esitatakse sihttolliasutusele, st ühenduse tolliterritooriumilt väljumise tolliasutusele, ning kui sihttolliasutus teatab kaubast reservatsioonideta lähtetolliasutusele, st ühenduse tolliterritooriumile sisenemise tolliasutusele.

7 — Nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määrus (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (EÜT L 302, lk 1; ELT eriväljaanne 02/04, lk 307).

15. Nõuetevastase lõpetamise korral kohaldatakse põhiliselt TIR-konventsiooni artiklis 8 sätestatud tagatiste süsteemi, mille raames vastutavad garantiühingud solidaarselt isikutega, kes peavad vahetult tasuma asjaomased summad, nõuetevastasest TIR-veost tulenevate impordi- ja eksporditollimaksude tasumise eest teatud piirmäärani autokoorma kohta.

b) TIR-konventsiooni asjaomased sätted

16. TIR-konventsiooni II peatükk, mis sätestab TIR-märkmike väljaandmise ja garantiühingu vastutuse, sisaldab muu hulgas järgmisi sätteid:

„Artikkel 8

1. Garantiühing kohustub tasuma impordi- või eksporditollimaksud ja impordi- või ekspordimaksud intressiga, mis tuleb maksta selle riigi tollialaste õigusaktide alusel, kus eeskirjade eiramine seoses TIR-veoga avas-

tati. Ühing vastutab solidaarselt nende isikutega, kes peavad eespool nimetatud summad tasuma.

2. Kui lepinguosalise õigusaktides ei nähta ette impordi- või eksporditollimaksude ning impordi- ja ekspordimaksude tasumist vastavalt lõikele 1, kohustub garantiühing tasuma samadel tingimustel summa, mis on võrdne impordi- või eksporditollimaksude ning impordi- ja ekspordimaksude ning intressiga.

3. Iga lepinguosaline määrab kindlaks maksimaalse summa ühe TIR-märkmiku kohta, mille tasumist võib garantiühingult nõuda lõigete 1 ja 2 alusel.

4. Garantiühingu vastutus selle riigi tolli ees, kus lähtetolliasutus asub, tekib hetkel, mil tolliasutus TIR-märkmiku aktsepteerib. Järgmistes riikides, mille kaudu kaup TIR-protseduuri alusel veetakse, tekib vastutus hetkel, mil kaup imporditakse, või kui TIR-vedu on artikli 26 lõigete 1 ja 2 alusel peatatud, siis hetkel, mil TIR-märkmiku aktsepteerib tolliasutus, kus TIR vedu taas-alustatakse.

5. Garantiühingu vastutus hõlmab nii TIR-märkmikus loetletud kaupa kui ka muud kaupa, mida loetletud ei ole, kuid mis võib olla maanteeõiduki tollitõkendiga varustatud osas või tollitõkendiga varustatud konteineris. Muud kaupa vastutus ei hõlma.

6. Käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 nimetatud tolli- ja muude maksude määramise eesmärgil loetakse TIR-märkmikusse kantud kauba andmed vastupidiste tõendite puudumisel õigeks.

7. Kui käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 nimetatud summad tuleb tasuda, nõuavad pädevad asutused niivõrd, kui see on võimalik, tasumist selleks vahetult kohustatud isikult või isikutelt enne nõude esitamist garantiühingule.”

1996. aasta määruse (edaspidi „föderaalse rahandusministeeriumi määrus”) artikkel 3 tagatiste rakendamise kohta transiidiprotseduuri raames sisaldab muu hulgas järgmist eeskirja:

„Mis puudutab imporditollimaksu tasumise nõuet ühenduse transiidiprotseduuri või ühistransiidiprotseduuri raames, siis loetakse nõue tagatuks üksnes juhul, kui iga transiitveo jaoks on antud eraldi tagatis ja seda tagatist ei ole veel vabastatud.

Kõiki muid ühenduse transiidiprotseduurist, ühistransiidiprotseduurist või TIR-märkmikust tulenevaid nõudeid käsitletakse tagatisteta nõuetena. [...]”.

III. Asjaolud ja menetlus

B. Siseriiklikud õigusnormid

A. TIR-protseduuri kriis

17. Bundesministerium für Finanzen (föderaalne rahandusministeerium) 11. septembri

18. Eeskätt Saksa valitsus juhtis Euroopa Kohtu tähelepanu faktilisele asjaolule, millega tuleks käesoleva hagi lahendamisel

arvestada ehk sellele, et ühenduse rakendatava transiidiprotseduuri, sh TIR-protseduuri kriisi, mis algas 1990. aastate algul ja iseäranis seetõttu, et 1. jaanuaril 1993 jõustus ühisturg ning mille tõttu varises kokku TIR-protseduuri aluseks olnud tagatiste süsteem, mis tõttu oli vähemalt Saksa valitsuse sõnul „kokku varisemas” kogu TIR-menetlus. Seda kriisi uuris ka Euroopa Parlamendi 1995. aasta detsembris asutatud uurimiskomisjon, kes uuris väidetavaid rikkumisi ja halduslikku omavoli seoses ühenduse transiidiprotseduuriga ning kes esitas aruande 20. veebruaril 1997⁸ (edaspidi „Euroopa Parlamendi uurimisaruanne”). Kuigi nimetatud uurimisaruanne keskendus ühenduse transiidiprotseduurile, käsitles see põhjalikult ka TIR-protseduuri.

19. Kriisi, mille täpse ulatuse üle pooled vaidlevad, põhjustas TIR-protseduuri eeskirjade rikkumiste arvu märkimisväärne suurenemine, mis järgnes Ida-Euroopa piiride avanemisele, ühisturu rajamisele ja organiseeritud kuritegevuse kasvule ning mille tõttu suurenes sellisele rahvusvahelisele kindlustusandjate rühmale esitatavate nõuete arv, kes keeldus üha sagedamini tagatissummade väljamaksmisest. Vastavalt Saksa valitsuse esitatud informatsioonile ja uurimisaruandele tegelesid nimetatud probleemidega korduvalt TIR-konventsiooni keskorga-

nid, TIR-halduskomisjon ja ennekõike transpordiga seotud tolliküsimustega tegelev töögrupp WP.30, kus on esindatud kõik lepinguosalised, sh komisjon.

20. Nimetatud probleemide lahendamise esimese meetmena viidi IRU ja rahvusvahelise kindlustusandjate rühma algatusel 1993. aasta juulis sisse eraldi TIR-märkmik eriti tundlike kaupade jaoks, nagu tubakas ja alkohol, ning tagatist suurendati 200 000 USA dollarini. Paraku ütles rahvusvaheline kindlustusandjate rühm 5. detsembril 1993 edasikindlustuslepingu üles, tuues põhjenduseks eeskätt riskide liigse tõusu, millest kindlustusandjad ei olnud teadlikud, ning pettusjuhtumite laia leviku ja süstemaatilise iseloomu. Seejärel vaidlustati nimetatud lepingu ülesütlemine vahekohtus.

21. Saksa valitsus väidab, et Saksa garantiitühingute BDF⁹ ja AIST¹⁰ maksejõuetuse tõttu ja TIR-protseduuri tagatiste süsteemi kokkuvarisemise kartuses pikendas Saksa valitsus

9 — Bundesverband des deutschen Güterfernverkehrs.

10 — Arbeitsgemeinschaft zur Förderung und Entwicklung des internationalen Straßenverkehrs.

lõpuks 31. juuli 1996. aasta ja 26. mai 1997. aasta kokkulepete alusel (edaspidi „maksetähtaja edasilükkamise kokkuleppe“) garantiiühingu tasumata nõuete maksetähtaega.

tada teda nimetatud kokkulepete ja muude selliste analoogsete kokkulepete sisust, mis on sõlmitud teiste garantiiühingutega, ning märkida kindlaksmääratud ja sissenõudmata omavahendite kohta, mis tulenevad lõpetamata TIR-märkmikest, millal ja millises vormis toimub nende komisjonile kasutatavaks tegemine.

B. Kohtueelne menetlus ja nõuded

22. Komisjon avastas Saksamaal 24.–28. novembrini 1997 läbiviidud traditsiooniliste omavahendite kontrollimiste käigus, et Saksa ametiasutused ei olnud nõuetekohaselt lõpetanud teatud transiididokumente tollitransiidimenetluse raames (aastatest 1993, 1994 ja 1995 pärit 509 TIR-märkmikku, millest tulenevate omavahendite kogusumma ulatus umbes 20 miljoni Saksa margani). Tegelikult esitasid tolliasutused garantiiühingule tollivõla tasumise nõude tähtaegselt. Sellest hoolimata ei teostatud ühtegi ülekannet ja Saksa ametiasutused ei pöördunud nõuete täitmiseks kohtusse. Sissenõudemenetlus peatati maksetähtaja edasilükkamise kokkuleppe alusel. Saksa ametiasutuste väitel tuli kõnealuseid summasid käsitleda tagatiseta summadena liitvabariigi 1996. aasta määruse tähenduses ning seetõttu tuli need kanda B-arvestusse.

24. Saksa ametiasutused väitsid 22. jaanuari 1998. aasta kirjas, et kuna TIR-märkmike alusel toimuvate transiitvedudega seotud pettusjuhtumite arv oli suurenenud ning kuna seetõttu ütles kindlustusandjate rühm edasikindlustuslepingu 5. detsembril 1994 üles ja peatas maksed Saksa garantiiühingutele, kes olid IRU vahendusel edasi kindlustatud, siis oli hädavajalik loobuda ajutiselt kohtu kaudu maksunõuete täitmise nõudmisest selleks, et vältida asjaomaste garantiiühingute pankrotti ja kogu Euroopa Liidu TIR-protseduuri kokkuvarisemist. Pealegi on IRU ja rahvusvahelise kindlustusandjate rühma vahel pooleli vahekohtumenetlus tagatavate maksude küsimuses. Transiitvedude lõpetamata jätmisest tulenevaid nõudeid saab käsitleda tagatud nõuetena omavahendeid puudutavate sätete tähenduses üksnes juhul, kui tagatised puudutavad üksikuid vedusid ja katavad täielikult tegeliku riski.

23. Komisjon palus 19. detsembri 1997. aasta kirjas Saksa ametiasutustel teavi-

25. Komisjon kordas 30. märtsi 1998. aasta kirjas oma nõudmist teha kõnealused omavahendid kasutatavaks ning selle peale vas-

tasid Saksa ametiasutused 22. mai 1998. aasta kirjas, et nad ei saa sellise nõudmisega soostuda muu hulgas põhjusel, et see koor-maks alusetult Saksamaa eelarvet.

26. Komisjon palus 8. juuni 1998. aasta kirjas uuesti, et Saksa ametiasutused esitaksid talle varem nõutud informatsiooni, et ta saaks määruse nr 1552/89 artikli 11 alusel võimalikku intressi arvutada.

27. Asjaomased ametiasutused kinnitasid 18. septembri 1998. aasta vastuses taas oma seisukohta.

28. Komisjon palus 30. oktoobri 1998. aasta kirjas Saksa valitsusel muu hulgas tasuda teatav summa ettemaksena hiljemalt kirja saatmisele järgneva teise kuu viimasel päeval ning teavitada teda kõikidest muudest vaidlustamata tollimaksu summadest, mis on seotud Saksa tolliasutuste poolt aastatel 1994–1998 lõpetamata TIR-märkmikega ja mis kanti analoogselt raamatupidamisarvestusse (B-arvestusse A-arvestuse asemel).

29. Vastavalt 4. märtsi 1999. aasta kirjale keeldusid Saksa ametiasutused neid nõudeid rahuldamast.

30. Komisjon kordas 15. novembri 1999. aasta märgukirjas oma seisukohta ja väitis, et vastupidi Saksa ametiasutuste väidetele on kõne all mitte mitme nõude kohta antud üldtagatised, vaid iga TIR-märkmiku kohta antud tagatised, mis enamasti katavad nõude täielikult või suures osas. Mis aga puudutab 1995. aasta TIR-märkmikke, siis liiatigi loobus Saksamaa Liitvabariik ajutiselt garantiühingult nende nõuete täitmist nõudmast tingimusel, et ta vastutab edaspidi „kohase isikliku osaluse” ulatuses ning et ta loovutab tagatisena oma nõuded edasi-kindlustaja vastu. Sellest tulenevalt olid ka 1995. aasta ja järgnevate aastate nõuded tagatisega kaetud ning need oleks tulnud vähemalt osaliselt kanda A-arvestusse ja komisjonile kasutatavaks teha, kuna neid ei olnud tähtaegselt vaidlustatud.

31. Saksa ametiasutused jäid 1. veebruari 2000. aasta vastuses oma seisukoha juurde ja arendasid seda edasi, edastades samas komisjonile garantiühingutega sõlmitud kokkulepped, mis käsitlesid maksmise edasilükkamist.

32. Komisjon saatis 8. novembril 2000 Saksamaa Liitvabariigile põhjendatud arvamuse. Vastupidi Saksa valitsuse seisukohale ei saa nõudeid käsitleda vaidlustatuna IRU ja kindlustusandjate rühma vahelise vahetuskoh-

tumenetluse tõttu. Maksukohustuslased ei ole põhinõudeid vaidlustanud. Edasikindlustaja keeldumist võlgniku vastutusest ei saa käsitleda põhinõuete vaidlustamisena. Lõpuks puudutas Saksa ametiasutuste ajutine nõuetest loobumine üksnes garantiitühingute taga seisvate edasikindlustusandjate vastutust. See ei mõjuta maksukohustuslaste kohustust ja seega ka Saksamaa Liitvabariigi kohustust seoses ühenduse eelarvega. Vastupidi Saksamaa väitele ei kuulu kohaldamisele määruse nr 1552/89 artikli 17 lõige 2.

33. Komisjon nõudis Saksa ametiasutustelt uuesti, et täiendada intressi vältimiseks tehtaks viivitamata komisjonile ettemaksena kasutatavaks 10 552 875 Saksa marga suurune summa, et komisjoni teavitataks kõigist muudest vaidlustamata tollimaksudest, mida seoses TIR-märkmike lõpetamata jätmisega on Saksa tolliasutused alates 1994. aastast kuni liitvabariigi 1996. aasta määrusega tehtud muudatuseni analoogselt raamatupidamisarvestusse kandnud, ning teha komisjonile viivitamata kasutatavaks asjaomased omavahendid, et vältida täiendavat intressi.

34. Saksamaa valitsus vastas põhjendatud arvamusele 10. jaanuari 2001. aasta kirjaga,

milles ta sisuliselt kordas varem esitatud seisukohti ja lükkas tagasi komisjoni väited.

35. Kuna Saksa ametiasutused ei võtnud komisjoni arvamuse järgimiseks vajalikke meetmeid, siis otsustas komisjon esitada Euroopa Kohtule käesoleva hagi, milles ta palub tuvastada, et:

Saksamaa Liitvabariik rikkus kohustusi, mis tulenevad nõukogu 7. juuni 1989. aasta määrusest (EMÜ, Euratom) nr 1552/89, mis asendati alates 31. maist 2000 nõukogu 22. mai 2000. aasta määrusega (EMÜ, Euratom) nr 1150/2000 omavahendite süsteemi kohta, kuna ta

1. jättis teatavad transiididokumendid (TIR-märkmikud) nõuetekohaselt lõpetamata, mille tagajärjel ei ole nendest tulenevaid omavahendeid nõuetekohaselt raamatupidamisarvestusse kantud ega komisjonile tähtaegselt kasutatavaks tehtud;
2. jättis komisjoni teavitamata kõikidest muudest vaidlustamata tollimaksudest, mida seoses TIR-märkmike lõpetamata jätmisega on Saksa tolliasutused alates

1994. aastast kuni muudatuseni, mis tehti liitvabariigi rahandusministri määrusega (11. septembri 1996. aasta määrus III B 1 – Z 0912 – 31/96), analoogselt raamatupidamisarvestusse kandnud (kandmine „B-arvestusse” „A-arvestuse” asemel).

IV. Hagi

A. Vastuvõetavus

3. Saksamaa Liitvabariik on kohustatud viivitamata kandma komisjoni kontole omavahendid, mis on jäänud tasumata eespool 1. ja 2. punktis nimetatud rikkumiste tõttu.

4. Saksamaa Liitvabariik on kohustatud võimalike juba kontole kantud summade osas esitama võla maksetähtpäeva, võlgnetava summa ja vastavalt olukorrale ka ülekande tegemise kuupäeva.

5. Saksamaa Liitvabariik on kohustatud vastavalt määruse nr 1552/89 artiklile 11 kuni 31. maini 2000 ja vastavalt määruse nr 1150/2000 artiklile 11 pärast 31. maid 2000 maksuma arvestuskandega viivitamise eest ühenduse eelarvesse intressi.

6. Mõista kohtukulud välja Saksamaa Liitvabariigilt.

1. Poolte peamised argumendid

36. Ennekõike väidab Saksa valitsus, et hagi on vastuvõetamatu kolmandast kuni viienda nõudeni, mis kohustavad viivitamata kandma komisjoni kontole tasumata jäänud omavahendid, esitama teatud andmed võimalike komisjoni kontole juba kantud summade osas ning maksuma intressi väidetava viivituse eest ülekande tegemisel. Nende komisjoni nõuete puhul on tegu üksnes „maksunõuetega” ja „uurimistaotlustega”. Ometi piirdub Euroopa Kohus liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluses üksnes rikkumise tuvastamisega. Seejärel on liikmesriik kohustatud võtma meetmed selle otsuse täitmiseks. Lisaks pööratakse viienda nõudega ümber kohustuste rikkumise tõendamise koormis, mis lasub komisjonil.

37. Belgia Kuningriigi valitsus, kes astus käesolevasse menetlusse Saksamaa Liitvaba-

riigi toetuseks, jagab sisuliselt Saksa valitsuse seisukohta.

38. Seevastu komisjon väidab, et EÜ artikkel 228 ei takista Euroopa Kohtul kohustuste rikkumise kõrvaldamiseks vajalikke avaldusi teha. Lisaks märgib komisjon, et omavahendite määruse artikkel 11 näeb asjaomasele liikmesriigile ette täpse ja tingimusteta kohustuse maksta intressi viivituste eest omavahendite ülekannete tegemisel. Neljanda nõude osas märgib komisjon, et selle kontrollimisel, kas liikmesriigid tasuvad võlgnetavate omavahendite summa nõuetekohaselt, on ta suuresti sõltuv liikmesriikide esitatavatest andmetest ning seetõttu puudub tal sellisel juhul täielik tõendamiskorraldus.

39. Lõpuks taotles komisjon kohtuistungil viienda väite ümbersõnastamist nii, et Euroopa Kohus tuvastaks, et kuna Saksamaa Liitvabariik jättis võlgnetava intressi ühenduse eelarvesse kandmata, siis rikkus ta omavahendite määruse artiklit 11.

2. Hinnang

40. Ennekõike tuleb meelde tuletada, et EÜ artikli 226 alusel toimuva liikmesriigi kohus-

tuste rikkumise menetluse ainus eesmärk on tuvastada liikmesriigi kohustuste rikkumine, nagu märkis õigesti Saksamaa Liitvabariik.¹¹ Juba ainuüksi EÜ artikli 228 sõnastusest tulenevalt kohustub asjaomane liikmesriik võtma Euroopa Kohtu otsuse täitmiseks vajalikud meetmed rikkumise tuvastamise korral.

41. Kuigi Euroopa Kohus saab otsuse põhjendustes teha avaldusi kohustuste rikkumise kõrvaldamiseks, nagu märgib komisjon, ei saa ta ometi kohustada liikmesriiki võtma teatud kindlaid meetmeid — erinevalt komisjonist kohtueelses menetluses.¹²

42. Käesolevas asjas on aga kolmanda, neljanda ja viienda nõude eesmärk kohustada liikmesriiki üle kandma tasumata omavahendid, esitama teatavaid summasid ja ülekandeid puudutavad andmed ja maksma intressi.

43. Igatahes ei vaidlustanud komisjon oma repliigis seda, et eespool mainitud nõuded

11 — Vt selle kohta 7. veebruari 1979. aasta otsus liidetud kohtuasjades 15/76 ja 16/76: Prantsusmaa vs. komisjon (EKL 1979, 321, punkt 27).

12 — Vt 14. aprilli 2005. aasta otsus kohtuasjas C-104/02: komisjon vs. Saksamaa (EKL 2005, lk I-2689, punkt 49).

lähedavad kaugemale rikkumise tuvastamise nõudest, kuid see-eest lükkas ta põhjendamatu tõttu tagasi Saksamaa Liitvabariigi väite — mis muuseas on õige —, et nõue peab piirduma rikkumise tuvastamisega. Arvestades asjaoluga, et vastavalt EÜ asutamislepingule piirdub Euroopa Kohtu pädevus liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluses üksnes rikkumise tuvastamisega, on asjakohatud komisjoni väited, et tema nõuete aluseks olevad kohustused, nagu intressi maksmise ja lojaalse koostöö kohustus, on täpsed ja tingimusteta ning et liikmesriigil puudub igasugune kaalutusõigus nimetatud kohustuste osas.

44. Seega tuleb hagi kolmas, neljas ja viies väide vastavalt Euroopa Kohtu praktikale tunnistada vastuvõetamatuks.¹³

45. Ometi tuleb vastavalt komisjoni palvele, mille ta kohtuistungil esitas, analüüsida viienda väitega piirduvat ümbersõnastamise taotlust.

46. Seoses sellega tuleb ennekõike märkida, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale on EÜ artiklis 226 sätestatud kohtueelse

menetluse eesmärk anda asjaomasele liikmesriigile võimalus täita talle ühenduse õigusest tulenevaid kohustusi ja kaitsta end tõhusalt komisjoni etteheidete vastu.¹⁴

47. Nimetatud menetluse nõuetekohasus on oluline tagatis, mille asutamisleping on ette näinud mitte üksnes asjaomase liikmesriigi õiguste kaitseks, vaid ka selleks, et hilisema kohtumenetluse esemeks oleks selgelt määratletud vaidlus.¹⁵

48. Vastavalt Euroopa Kohtu praktikale peab hagi põhimõtteliselt tuginema samadele väidetele kui põhjendatud arvamus ja märgukiri, millega algatatakse kohtueelne menetlus.¹⁶

49. Siiski ei lähe see nõue nii kaugemale, et alati peavad olema identsed märgukirjas äratoodud etteheited, põhjendatud arvamuse reso-

14 — 2. veebruari 1988. aasta otsus kohtuasjas 293/85: komisjon vs. Belgia (EKL 1988, lk 305, punkt 13); 20. märtsi 1997. aasta otsus kohtuasjas C-96/95: komisjon vs. Saksamaa (EKL 1997, lk I-1653, punkt 22); 15. jaanuari 2002. aasta otsus kohtuasjas C-439/99: komisjon vs. Itaalia (EKL 2002, lk I-305, punkt 10) ja 24. juuni 2004. aasta otsus kohtuasjas C-350/02: komisjon vs. Madalmaad (EKL 2004, lk I-6213, punkt 18).

15 — 13. detsembri 2001. aasta otsus kohtuasjas C-1/00: komisjon vs. Prantsusmaa (EKL 2001, lk I-9989, punkt 53); 20. juuni 2002. aasta otsus kohtuasjas C-287/00: komisjon vs. Saksamaa (EKL 2002, lk I-5811, punkt 17) ja eespool 14. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus C-350/02: komisjon vs. Madalmaad, punkt 19.

16 — Vt mh 9. novembri 1999. aasta otsus kohtuasjas C-365/97: komisjon vs. Itaalia (EKL 1999, lk I-7773, punkt 23) ja 12. juuni 2003. aasta otsus kohtuasjas C-229/00: komisjon vs. Soome (EKL 2003, lk I-5727, punkt 44).

13 — *Ibid.*, punkt 51.

lutiivosa ja hagi nõuded. Kõrvalekaldumine on lubatud üksnes ulatuses, et vaidluse eset ei laiendata ega muudeta, küll aga võib seda äärmisel juhul piirata.¹⁷

50. Seoses sellega on ka Esimese Astme Kohus, kellel on tulnud korduvalt lahendada hagiavalduses esitatud nõuete tagantjärele ümbersõnastamise konkreetseid juhtumeid, sedastanud oma tühistamis- ja kahju hüvitamise hagisid puudutavas praktikas, et niisugune ümbersõnastamine on lubatud üksnes tingimusel, et see „täpsustab hagiavalduses esitatud nõudeid ega lähe esialgsetest nõuetest kaugemale”.¹⁸

51. Leian, et käesolevas asjas läheb ümbersõnastamise taotlus lubatust kaugemale, kuna ümbersõnastamist tuvastamislõude formuleerimise eesmärgil ei saa enam käsitada viienda nõude pelga täpsustamisena, vaid pigem on tegu hagi sisulise eesmärgi muutmisega.

52. Seoses kostjaks oleva liikmesriigi kaitseõiguse kasutamise võimalusega tuleb märkida veel seda, et kõnealune ümbersõnastamise taotlus esitati liiga hilja, nimelt alles suulisel kohtuistungil. Samuti kinnitas komisjon oma repliigis, et selle nõudega peab ta silmas asjaomase viivitusintressi maksmist.

53. Seega leian, et käesolev menetlus ei saa tugineda viienda nõude ümbersõnastusele, mida komisjon kohtuistungil taotles ning millega muudeti vastuvõetamatu kohustuse täitmise nõue ümber vastuvõetavaks nõudeks tuvastada liikmesriigi kohustuse rikumine.

54. Eespool toodud põhjendustest lähtuvalt tuleb käesolev hagi tunnistada vastuvõetamatuks osas, milles see puudutab tasumata omavahendite ülekandmist, teatud summasid ja ülekandeid puudutavate andmete esitamist ja intressi maksmist (kolmas, neljas ja viies väide).

55. Seetõttu piirdub käesoleva hagi alljärgnev analüüs esimest ja teist nõuet toetavate väidete hindamisega.

17 — Vt mh eespool 16. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus C-229/00, punkt 44, ja 23. septembri 2004. aasta otsus kohtuasjas C-280/02: komisjon vs. Prantsusmaa (EKL 2004, I-8573, punkt 30).

18 — Vt 21. oktoobri 1998. aasta otsus kohtuasjas T-100/96: Vicente-Núñez vs. komisjon (EKL AT 1998, lk I-A-591 ja II-1779, punkt 51) ja 2. juuni 2005. aasta otsus kohtuasjas T-177/03: Andreas Strohms vs. komisjon (EKL AT 2005, lk I-A-147 ja II-651, punkt 21).

B. Põhiküsimus

kasutatavaks —, kui ka sellega seotud lojaalse koostöö kohustuse rikkumisega.

1. Esimene väide, mis on tuletatud teatud TIR-märkmike nõuetevastasest lõpetamisest, nõuetevastasest raamatupidamisarvestusse kandmisest ning omavahendite mittetähtaegselt kasutatavaks tegemisest.

a) Poolte peamised argumendid

56. Komisjoni esimene nõue tugineb sisuliselt kahele väitele. Esiteks heidab komisjon ette, et Saksa ametiasutused loobusid omavoliliselt komisjoniga konsulteerimata asjaomaste kindlaksmääratud nõuete (kohtulikust) sissenõudmisest ja sõlmisid garantiühingutega maksetähtaja edasilükkamise kokkulepped. Teiseks paneb komisjon Saksamaa Liitvabariigile süüks, et ta kandis nõuetevastaselt raamatupidamisarvestusse asjaomastest protseduuridest ühendustele tulenevad omavahendid, jättes need ühtlasi tähtaegselt kasutatavaks tegemata. Tema sõnul oleks need summad tulnud kanda A-arvestusse.

57. Komisjon leiab, et tegu on nii ühenduse omavahendeid puudutavate ühenduse õigusnormide rikkumisega — konkreetselt omavahendite määruse artiklist 17 tuleneva sellise kohustuse rikkumisega, mille kohaselt peavad liikmesriigid võtma kõik vajalikud meetmed, et teha omavahendid komisjonile

58. Seoses ajutise loobumisega maksude sissenõudmisest väidab komisjon, et Saksa valitsus ei tõendanud, et ta tegutses ühenduse huvides, takistamaks TIR-süsteemi kokkuvarisemist. Samuti selgub Euroopa Parlamendi uurimisaruandest, et TIR-protseduuri tagatiste süsteem ei varisenud täielikult kokku. Igatahes oleksid Saksa ametiasutused pidanud konsulteerima nii komisjoni kui ka teiste liikmesriikidega enne, kui nad otsustasid ajutiselt loobuda maksude sissenõudmisest. Sarnaselt Saksa ametiasutuste omavolilisele tegutsemisele on EÜ artiklist 10 tuleneva koostöökohustuse rikkumine ka see, et Saksa ametiasutused täitsid alles märgukirja vastuses komisjoni korduva nõude esitada maksetähtaja edasilükkamise kokkulepete ja teiste sarnaste kokkulepete üksikasjad. Pelgast viitest garantiühingute maksejõuetuse uurimistele, võtmata konkreetseid täitemeetmeid, ei piisa selleks, et oleksid täidetud tingimused, mis põhjendak-

sid summade sissenõudmata jätmist vastavalt omavahendite määruse artikli 17 lõike 2 teisele lausele. Saksa ametiasutused rikkusid oma tegevusega omavahendite määruse artikli 17 lõiget 1, mis kohustab liikmesriike võtma kõik vajalikud meetmed, et teha omavahendid komisjonile kasutatavaks.

59. Seejärel väidab komisjon selle väite toetuseks, mille kohaselt oleks vaidlusalusel maksud tulnud tagatud nõuetena kanda A-arvestusse omavahendite määruse artikli 6 lõike 2 punkti a alusel, et TIR-protseduuris tagatakse tollimaks TIR-märgmikega ja eeskirjade eiramise korral vastutavad garantiiühingud solidaarselt. Omavahendite määruse artikli 6 lõike 2 punkti b kohane B-arvestusse kandmise eesmärk ei ole mitte kaitsta liikmesriike ja nende eelarveid, vaid võimaldada paremini jälgida liikmesriikide tegevust omavahendite sissenõudmisel vastavalt omavahendite määruse põhjendustele. Sellel eesmärgil poleks mõtet, kui igal liikmesriigil oleks vabadus tagatiste kvaliteeti oma suva järgi hinnata ning otsustada üksi ilma komisjoniga kokku leppimata, kumba arvestusse tagatud nõue kanda.

60. A-arvestusse kandmise seisukohalt peab tagatis olema „vahetult ja viivitamata reali-

seeritav” üksnes juhul, kui tagatise esitamisel ei suuda maksejõuetu võlgnik lõpuks tollivõlast tulenevat maksusummat tasuda.

61. Saksa valitsus vaidlustab ainult üldiselt, ent ometi põhjendamata selle, et käesoleval juhul olid asjaomased tagatised piisavad. Veel ei vaidlуста ta seda, et kõnealused tagatised olid igal juhul piisavad vähemalt nõuete osaliseks katmiseks. Seetõttu oleks need nõuded tulnud kanda A-arvestusse vähemalt selles osas, milles lepingu ülesütlemisest edasikindlustajate poolt ei tulenenud teistsugust hinnangut. Seoses sellega on põhimõtteliselt määrava tähtsusega TIR-protseduuri alguse kuupäev ja asjaomase garantii andmise kuupäev.

62. Seega oleks igal juhul tulnud A-arvestusse kanda ja kasutatavaks teha 1995. aasta nõuded. Alates 1995. aastast tekkinud nõuete osas oleks Saksa ametiasutuste väide, et sel kuupäeval tuli nõudeid käsitleda tagatiseta nõuetena, kuna kindlustusandjate rühm oli edasikindlustuslepingu üles öelnud, pidanud viima selleni, et nimetatud ametiasutused ei oleks tagatise puudumist arvestades TIR-protseduuriks luba andnud. Kuid kuna nad andsid siiski loa tagatise puudumisel ja nõuded seetõttu B-arvestusse kandsid, siis peaksid nad ka kandma nende nõuete sissenõudmisega seotud riski. Maksetähtaja eda-

silükkamise kokkulepete puhul tuleb lähtuda eeldusest, et oli antud vähemalt osaline tagatis. Järelikult oleks tulnud tagatud nõuetena A-arvestusse kanda ka need nõuded, mis tekkisid alates 1995. aastast.

63. Seejärel väidab komisjon, et vastavalt TIR-konventsiooni artiklile 8 on liikmesriikidel võimalus kasutada oma õigusi garantiühingute vastu. Tähtsust ei oma asjaolu, et garantiühingute vastutus on üksnes täiendav. Hagis on osutatud üksnes lõplikult kindlaks määratud, mitte aga vaidlustatud nõuetele. Käesolevas asjas ei ole kohaldatav omavahendite määruse artikli 6 lõike 2 punkti b teine lause, kuivõrd selle kohaselt seatakse kahtluse alla nõudele garantiühingu poolt antud tagatis seetõttu, et nimetatu ei vaidlusta põhinõuet, vaid üksnes tema võime tagatissummat välja maksta on kaheldav.

64. *Saksa valitsuse* sõnul kandsid tolliasutused maksunõuded B-arvestusse õigesti seetõttu, et alates 1993. aastast ei andnud garantiühing enam piisavat tagatist. Vastavalt omavahendite määruse sõnastusele, ülesehitusele ja eesmärgile ei ole tagatisega artikli 6 lõike 2 punkti b tähenduses tegu siis, kui tagatis ei garanteeri, et kindlustusandja maksab tema võlgnetavad summad ning jääb

seega üksnes „paberi peal” tagatiseks. Juba üksnes vastavalt selle sätte sõnastusele ja asjaomase määruse põhjendustele tuleb A-arvestusse kanda vaid tagatud nõuded, mille puhul on garanteeritud tagatise realiseeritavus, mis ei kehti aga maksejõuetute garantiühingute (kelle vara on teadaolevalt ebapiisav; kohtueelses menetluses esitatud õigusliku arvamuse kohaselt olid pankrotiohus need garantiühingud, kes ei olnud enam võimelised realiseerima ühte kaheteistkümnendikku riiklikest nõuetest) ja ülesöeldud (rahvusvahelise kindlustusandjate rühma maksimisest keeldumine) ja vigaste „rahvusvaheliste tagatiskettide” kohta. Nõuded, mis on küll sisse nõudmata, ent kindlustusandjate poolt tagatud, loetakse põhimõtteliselt „sissenõudmata maksudeks” (määruse artikli 6 lõike 2 punkt b). Sellest põhimõttest on lubatud teha erand (kitsas tõlgendamine) üksnes siis, kui tagatised on hõlpsasti realiseeritavad. Tagamata või ebapiisavalt tagatud nõuete puhul ei pea liikmesriigid ettemaksu tegema.

65. Komisjon eristab ebaõigesti 1995. aastale eelnevat ja järgnevat ajavahemikku. Ekslik on juba ainuüksi eeldus, et omavahendite kasutatavaks tegemine antud tagatiste alusel sõltub TIR-protseduuri algushetkest. Esiteks põhjustas maksete kohese ja tagasiulatuva peatumise asjaolu, et kindlustusandjate rühm ütles edasikindlustuslepingu üles. Teiseks, kuna tagatis on täiendava iseloomuga, siis

enne, kui oli võimalik pöörata täitmisele nõue garantiiühingute varale, s.o pärast 1994. aastat, tuli alustada ja lõpuni viia uurimis- ja maksumenetlused (TIR-konventsiooni artikli 8 lõige 7). Nimetatud menetlused võisid mõnikord kesta mitu aastat.

garantiiühingutelt sisse nõuda (näidismenetlus garantiiühingute vastu, ühingute vara ebapiisavuse kontroll).

66. Vastupidi komisjoni seisukohale ei saanud Saksa ametiasutused pärast edasikindlustuslepingu ülesütlemist (1994. aasta lõpus) TIR-protseduuri kasutamiseks loa andmisest keelduda, sest muidu oleksid nad lisaks ida-lääne-suunalise kaubanduse peaaegu täielikule halvamisele pannud toime ka ühenduse tolliõiguse ühe lahutamatu osa ühepoolse rikkumise (tolliseadustiku artikkel 91). Nimelt ei saa liikmesriik TIR-konventsiooni (artikkel 4) ja TIR-protseduuri nõudeid rikkumata omal algatusel täiendavalt tagatise nõuda.

68. Liiatigi lükkavad Saksa ametiasutused tagasi etteheite, mille kohaselt nad ei teinud piisavalt koostööd komisjoniga asjaolude väljaselgitamisel ja iseäranis maksetähtaega edasilükkava kokkuleppe sisu osas. Nimetatud kokkulepete põhilisest sisust teavitati komisjoni juba mõni nädal pärast nende koostamist.

69. *Belgia valitsus* käsitab vaidlusaluseid summasid „vaidlustatud” summadena omavahendite määruse artikli 6 lõike 2 punkti b tähenduses ning väidab, et kuna garantiiühing vastutab solidaarselt, siis peab tal olema võimalik vaidlustada maksunõuet põhivõlgnikuga samas ulatuses.

67. Täiendavalt mainib Saksa valitsus, et isegi kui tuleks nõustuda, et tegemist oli „tagatud nõuetega”, ei oleks nimetatud summasid tulnud komisjonile kasutatavaks teha, kuna neid ei saanud sisse nõuda just vääramatu jõu tõttu omavahendite määruse artikli 17 lõike 2 esimese lause tähenduses. Saksa ametiasutused tegid kõik, et nõuded

70. Lisaks peavad liikmesriigid tegema tollimaksu komisjonile kasutatavaks alles siis, kui see on tegelikult täies ulatuses tasutud, mitte siis — nagu väidab komisjon —, kui osa tollimaksust on tagatisega kaetud. Järelikult summade kasutatavaks tegemine ei viibinud.

71. Samuti pole Saksamaa Liitvabariik rikkunud ühenduse lojaalsuspõhimõtet, kuna maksetähtaja edasilükkamise kokkuleppe sõlmimisega hoidis ta ära veelgi suurema TIR-süsteemi kahjustuse. Liiatigi oli komisjon teadlik garantiühingute makseraskustest.

eraldi tuvastama, kas Saksamaa Liitvabariik rikkus tollieeskirju ja TIR-konventsiooni. Nimetatud rikkumised on käesolevas asjas asjakohased üksnes niivõrd, kuivõrd need osutavad omavahendite määruise rikkumisele või ohustavad tollimaksudest tulenevate omavahendite kasutatavaks tegemist.

b) Hinnang

72. Alustuseks tuleb esmalt mainida, et Saksa valitsus ei vaidlusta käesoleva asja aluseks olevaid komisjoni tuvastatud asjaolusid, mille kohaselt sissenõudemenetlus peatati seoses 1993., 1994. ja 1995. aastast pärit TIR-märkmikega või mille kohaselt ei algatatud seda üldse maksetähtaja edasilükkamise kokkulepete alusel ning vastavad summad kanti B-arvestusse. Vaidlus on hoopis selles, kas Saksamaa Liitvabariik rikkus seeläbi ühenduse õigusest tulenevaid kohustusi. Pooled on erineval seisukohal ka küsimuses, mis puudutab TIR-protseduuri toimimisega seotud asjaolusid ja nende asjakohasust käesolevas menetluses.

74. Kolmandaks puudutab käesolev hagi komisjoni sõnaselge väite kohaselt ainult TIR-märkmikest tulenevaid lõplikult kindlaksmääratud nõudeid ning kindlaksmääratud makse omavahendite määruise artikli 1 lõike 1 tähenduses. Seega ei ole käesolevas asjas vaidlust mitte nõuete kindlaksmääramises, vaid pigem selles, millistel tingimustel tuleb ühendustele kasutatavaks teha kindlaksmääratud, ent sissenõudmata maksud. Sellest sõltub, kes kannab liikmesriikide asutuste poolt läbiviidava tollihaldusmenetlusega ja ühenduse maksudest tulenevate omavahendite sissenõudmisega kaasneva riski.

73. Teiseks tuleb märkida, et käesolevas menetluses piirduvad komisjoni väited vastavalt hagiavaldusele omavahendite määruise rikkumisega. Seetõttu ei pea Euroopa Kohus

75. Mainimata ei saa jätta ka seost, mis on ühest küljest omavahendite määruise — millega kehtestatakse eeskirjad, mille alusel

liikmesriigid annavad ühendustele ettenähtud omavahendid komisjoni käsutusse¹⁹ — ning teisest küljest erinevate omavahendite — käesolevas asjas tollimaksude — teket ja sissenõudmist reguleerivate eeskirjade vahel, mis tulenevad ennekõike ühenduse tollialasest õigusaktidest (eeskätt tolliseadustikust, tolliseadustiku rakendusmäärusest ja TIR-konventsioonist) ning siseriiklikest õigus- ja haldusnormidest.

76. Väljakujunenud kohtupraktikast järeldub, et „kohustuste vahel teha kindlaks ühenduse omavahendid, kanda need õigeaegselt komisjoni arvele ning viimaks tasuda intress, on lahutamatu seos”.²⁰

77. Igatahes on mõistet „lahutamatu seos” puudutav kohtupraktika vähemalt vastavalt mõiste päritoluallikale²¹ varasem käesolevas asjas kohaldatavast omavahendite määruse redaktsioonist, millega kehtestati esmakordselt B-arvestus, mille kohaldamises käesolev vaidlus nimelt seisneb.

78. Kuni selle ajani polnud raamatupidamisarvestusse kandmisel erilist tähendust kindlaksmääratud maksude ülekandmise kohustuse täitmise seisukohalt. Kindlaksmääratud maksusummad tuli ühendusele tähtaegselt kasutatavaks teha hoolimata asjaolust, kas nad olid tegelikult sisse nõutud või mitte. Liikmesriigid olid vabastatud summade kasutatavaks tegemise kohustusest ainult siis, kui asjaomaseid summasid ei saanud sisse nõuda vääramatu jõu tõttu.²² Seega sedastas Euroopa Kohus juba 5. mai 1977. aasta otsuses, et „liikmesriigid ei ole kohustatud omavahendeid mitte ainult kindlaks määrama, vaid ka tegema need täielikult komisjonile kasutatavaks koos võimalike sissenõudmata summadega, v.a juhul, kui asjaomaseid summasid ei saanud sisse nõuda vääramatu jõu tõttu. Seega jääb liikmesriikide ülesandeks uurimismenetluste läbiviimine ja omavahendite sissenõudmine maksumenetluslastelt.”²³

79. Kõnealuses kohtupraktikas väljendub kohtujurist Geelhoedi öeldu tema 10. märtsi 2005. aasta ettepanekus, millele osutavad menetlusosalised käesolevas asjas, nimelt et

19 — Vt omavahendite määruse põhjendus 2.

20 — Mh 16. mai 1991. aasta otsus kohtuasjas C-96/89: komisjon vs. Madalmaad (EKL 1991, lk I-2461, punkt 38) ja eespool 12. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus C-104/02, punkt 69.

21 — Vt nt 20. märtsi 1986. aasta otsus kohtuasjas 303/84: komisjon vs. Saksamaa (EKL 1986, lk 1171, punkt 11) ja 21. septembri 1989. aasta otsus kohtuasjas 68/88: komisjon vs. Kreeka (EKL 1989, lk 2965, punkt 17).

22 — Vt nõukogu 19. detsembri 1977. aasta määruse (EMÜ, Euratom, EÜT) nr 2891/77, millega rakendatakse 21. aprilli 1970. aasta otsus liikmesriikide rahaliste eralduse asendamise ühenduste omavahenditega kohta (EÜT L 336, lk 1) (edaspidi „määrus nr 2891/77”), artiklid 7 ja 9 ning artikli 17 lõige 2.

23 — 5. mai 1977. aasta otsus kohtuasjas 110/76: Pretore di Cento vs. X (EKL 1977, lk 851, punkt 4–6).

„omavahendite valdkonna ja tollieeskirjade vahel tehakse rangelt vahet”.²⁴

80. Ühenduse ja liikmesriikide vahelise riskide jaotamise seisukohalt tähendab see seda, et liikmesriigid peavad igal juhul kandma tollimaksude kohaldamise ja kogumise keerukusest ja sellekohasest eksitusest tulenevat finantsriski, kuivõrd nad on kohustatud tegema ühendusele kasutatavaks kindlaksmääratud, ent sissenõudmata maksusummad, v.a juhul, kui summasid ei saanud sisse nõuda vääramatü jõu tõttu.

81. B-arvestuse kehtestamisega omavahendite määrukses jaotati riskid ümber ilmselgelt liikmesriikide kasuks, kuna teatud kindlaksmääratud maksude kasutatavaks tegemise kohustus seoti vastavate summade sissenõudmisega. Vastavalt omavahendite määrukse artikli 10 lõikele 1 tuleb B-arvestusse kantud summad teha kasutatavaks nimelt alles kindlaksmääratud tähtaja jooksul, mis hakkab kulgema asjaomaste maksusummade

sissenõudmisest. Nagu varemgi, võib vastavalt omavahendite määrukse artikli 17 lõikele 2 jätta kindlaksmääratud nõuete kasutatavaks tegemise kohustuse täitmata juhul, kui summasid ei saanud sisse nõuda vääramatü jõu tõttu ning vastavalt muudatusele võrreldes määrusegaga nr 2891/77 ka siis, kui pärast põhjalikku hindamist ilmneb, et makse ei olnud kaua aega võimalik sisse nõuda liikmesriikidest olenemata põhjustel.

82. Tuleb märkida, et vastavalt omavahendite määrukse redaktsioonile, mis kehtis käesoleva asja asjaolude esinemise ajal, ei olnud B-arvestusse kantud maksude kasutatavaks tegemise kohustust seni, kuni need summad olid sisse nõudmata sõltumata omavahendite määrukse artikli 17 lõikes 2 sätestatud vääramatü jõu ja pikaajalise võimatuse tingimustest ning seetõttu puudus seni ka intressi maksmise kohustus. Kõnealuste maksude puhul on omavahendite kindlaksmääramise, nende komisjoni kontole kandmise ja viivitusintressi maksmise kohustuste vahel „lahutamatu seos”.

83. Järelikult otsustab käesoleva vaidluse see, milliseid makse tohib kanda B-arvestusse ning teha need seega ühendusele kasutatavaks alles pärast nende sissenõudmist. Vastavalt omavahendite määrukse artikli 6 lõike 2 punktile b on sellised maksud esiteks sissenõudmata kindlaksmääratud maksud, mille kohta ei ole antud tagatist, ning teiseks

24 — Kohtujurist Geelhoedi 10. märtsi 2005. aasta ettepanek kohtuasjas C-392/02: komisjon vs. Taani (EKL 2005, lk I-9811, punktid 62 ja 63 ja 24. joonealune märkus).

(sissenõudmata²⁵) kindlaksmääratud maksumis, mille kohta on küll antud tagatis, kuid mis on vaidlustatud ja võivad asjaomase vaidluse lahendamise tulemusena muutuda. Seega tuleb A-arvestusse kanda sissenõutud nõuded ning sissenõudmata tagatud nõuded, mida ei ole vaidlustatud.

võib asjaomased põhinõuded vaidlustada, nagu väitis Belgia valitsus, ei oma käesoleval juhul tähtsust.

84. Käesoleval juhul ei väitnud Saksa valitsus kohtuistungil, et vaidlusosalused nõuded on vaidlustatud, ning seetõttu piirdus komisjon oma hagi „lõplikult kindlaksmääratud nõuetega”, mis ei ole ühegi vaidluse esemeks. Üldiselt nõustun komisjoniga, et vaidluse esemeks on maks, mitte tagatis ning seetõttu on mõeldud vaidluse aluseks olevat tollimaksu, nagu selgub ka omavahendite määruse artikli 6 lõike 2 punkti b sõnastusest. Igatahes puudutab käesolev asi tagatisest tulenevate maksude sissenõudmist garantiühingult ning seega tagatiste realiseerimist. Asjaolu, et kindlustusandja, st garantiühing

85. Seoses küsimusega, kas TIR-protseduurist tulenevad vaidlusosalused kindlaksmääratud maksud olid tagatud nõuded omavahendite määruse artikli 6 lõike 2 punkti b tähenduses, mistõttu need tuli kanda A-arvestusse, tuleb märkida, et nimetatud säte seab ainsaks tingimuseks „maksu, mille kohta on antud tagatis”, määratlemata üksikasjalikumalt mõistet „tagatis”.

86. Mis puudutab nimetatud sätte tõlgendamist, siis ei pea ennekõike paika komisjoni väide, mille kohaselt ei ole B-arvestusse kandmise eesmärk kaitsta liikmesriikide eelarveid, vaid võimaldada paremini jälgida liikmesriikide tegevust omavahendite sissenõudmisel. Kuigi viimati nimetatud eesmärki on mainitud omavahendite määruse põhjenduses 3, ei ole siiski välistatud, et arvestatud on ka liikmesriikide finantsriskiga, nagu ma eespool mainisin. Minu arvates tuleneb see konkreetselt B-arvestust puudutavast eeskirjast omavahendite määruse artikli 10 lõikes 1,

25 — See, et tegu on sissenõudmata maksudega, tuleneb minu arvates omavahendite määruse artikli 10 lõikest 1, mis seab kasutatavaks tegemise sissenõudmisega.

et B-arvestusse kantud maksud tuleb kasutatavaks teha alles pärast nende sissenõudmist.

87. Ka pärast B-arvestuse kehtestamist tuleb sissenõudmata summad teha ühendusele kasutatavaks ning „tagatis” vähendab liikmesriikide riski olukorras, kus kasutatavaks tehtavad omavahendid tuleb lõpuks maksta liikmesriigi enda omavahenditest. Saksa valituse ettepaneku kohaselt ei takista antud juhul miski käesolevas asjas tuginemast mõiste „tagatis” üldmääratlusele komisjoni 22. juuli 1985. aasta määruse (EMÜ) nr 2220/85²⁶ artikli 3 punktis a, mis sätestab, et „tagatis [on] kinnitus rahasumma pädevale asutusele maksmise [...] kohta, kui teatavat konkreetset kohustust ei täideta”. Selles tähenduses kuulub klassikaliste tagatiste hulka kindlasti ka tagatis, mille puhul võtab kindlustusandja üldiselt võlausaldaja ees erinevas vormis vastutuse täita kolmanda isiku kohustusi.

88. TIR-konventsiooni artiklis 8 sätestatud tagatisega, mille sisu tuleneb ka ühenduse õigusest ja Saksa õiguse alusel Saksamaa

Liitvabariigiga sõlmitud tagatislepingust,²⁷ kohustub garantiühing tasuma tollivõlad isikute eest, kes peavad need summad tasuma, ning vastutab nimetatud isikutega solidaarselt asjaomaste summade tasumise eest, kusjuures ennekõike nõutakse asjaomase summa tasumist tollivõlgnikult niipalju, kui see on võimalik. Ma ei mõista, miks ei peaks nimetatud tollivõla tagatis olema põhimõtteliselt käsitatav omavahendite määruse artikli 6 lõike 2 punktis b sätestatud tagatisena, hoolimata sellest, et tegu on üldtagatise, mitte aga individuaalse tagatisega.

89. Igatahes on TIR-protseduuri puhul tegu tagatisega, mille summa on piiratud, nii et tollivõla summa võib osutuda tagatisest suuremaks, nagu tõi välja Saksa valitsus. Leian, et sellisel juhul tuleb asjaomased maksud kanda A-arvestusse tagatise ulatuses, st tagatisega kaetud summas. Minu arvates vastab see kõige enam eespool mainitud eesmärgile ehk sellele, et B-arvestuse kehtestamine koostoides summade kasutatavaks tegemisega vastavalt omavahendite määruse artikli 10 lõikele 1 tagaks

26 — 22. juuli 1985. aasta määrus, millega sätestatakse põllumajandustoodete tagatissüsteemi üksikasjalikud rakenduseeskirjad (EUT 205, lk 5; ELT eriväljaanne 03/06, lk 186).

27 — Vt 23. septembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-78/01: Bundesverband Güterkraftverkehr und Logistik eV [BGL] (EKL 2003, lk I-9543, punkt 45).

paremini liikmesriikide finantsriski sissenõudmata maksude osas ning seoks omavahendite kasutatavaks tegemise kohustuse tihedamalt tegeliku sissenõudmisega. Igatahes järeldeb see eesmärk ka omavahendite määruuse artikli 6 lõike 2 punktist b seoses vaidlustatud maksudega osas, milles see osutab maksude muutmise võimalusele vaidluste lahendamise tulemusena.

90. Järelikult tuleb TIR-märkmikest tulenevad kindlaksmääratud maksud kanda põhimõtteliselt A-arvestusse kuni TIR-süsteemi raames kokkulepitud piirmäärani ja garantiühingu vastutuse määrani tollivõlgade tasumisel ning teha ühendusele kasutatavaks omavahendite määruuse artikli 10 lõike 1 esimeses lõigus ettenähtud tähtaja jooksul.

91. Igatahes ei oma see järeldus käesolevas asjas tähtsust, kuna see tugineb täielikult TIR-protseduuri õiguslikule alusele ning peegeldab teatud määral nimetatud protseduuri ja sellega ettenähtud tagatiste süsteemi ideaalset seisundit. Tegelikult ilmnesid alates 1990. aastatest üha selgemini süsteemi nõrkused, mis arenesid TIR-protseduuri „kriisiks”, millele on üldjoontes osutatud ka hagi aluseks olevaid asjaolusid kirjeldavas osas.²⁸

92. Minu arvates ei ole käesolevas asjas esitatud dokumentide alusel võimalik lõplikult hinnata kriisi tegelikku ulatust, põhjuseid ja mõju eeskätt üldiselt tagatiste süsteemide maksejõulisusele ja konkreetsetl Saksa garantiühingute maksejõulisusele. Isegi neid keerulisi küsimusi käsitletud Euroopa Parlamendi uurimisarauandest ei selgu lõplikku vastust.

93. Seoses sellega tuleb siiski esiteks märkida, et liikmesriikide kaalutlusruum on selles valdkonnas piiratud TIR-konventsiooniga, mille osaline on ühendus ja mis näeb ette teatud tagatiste süsteemi, nagu väitis Saksa valitsus. Teiseks, kuna komisjon teeb koostööd TIR-konventsiooni vastavate organitega, siis ei saa teda vabastada vastutusest TIR-protseduuri toimimise eest. Seoses sellega tuleb märkida, et Euroopa Parlamendi uurimisarauandes osutatakse korduvalt komisjoni (kaas)vastutusele transiidiprotseduuri ja TIR-protseduuri kriisi tekkimises ja selle puudulikus juhtimises.²⁹

94. Seega ei tohiks liikmesriikidele, käesolevas asjas Saksamaa Liitvabariigile, panna

28 — Vt eespool punkt 20 jj.

29 — Vt nt Euroopa Parlamendi uurimisarauande kokkuvõtte lõppjäreldused punktis 1.1.5. Vt samuti järelduse osa pealkirjaga „Komisjoni tegevusetus” punktis 9.2.3.4: „Kokkuvõttes võib komisjoni suhteliselt hiljutist tegevust kirjeldada bürokratliku tegevusetusena. Transiidi valdkonnas on ta proaktiivse tegutsemise asemel toiminud üksnes vajadusel.”

kiirustades ja mõtlemata süüks TIR-protse-duuri süsteemi nõrkusi, probleeme tollivõl-gade sissenõudmisel ja omavahenditega seo-tud riske.

95. Sellegipoolest tuleb otsustada, kas Sak-samaa Liitvabariik rikkus ühenduse õigusest tulenevaid omavahenditega seotud kohustusi seeläbi, et ta pikendas vaidlusaluste nõuete maksetähtaega ja kandis nimetatud nõuded B-arvestusse TIR-protseduuri kriisi ja selle tagajärgede põhjendusel.

96. Vastavalt üldpõhimõttele, millele tugineb nimelt EÜ artikkel 10³⁰ ja mis tuleneb ka omavahendite määrusest seoses omavahen-ditega,³¹ on liikmesriigid ja ühendus kohus-tatud vastastikuseks lojaalseks koostööks. Euroopa Kohtu praktika kohaselt on liik-mesriigid kohustatud kaasa aitama komisjoni selliste ülesannete täitmisele, mis hõlmavad iseäranis kohustust tagada, et EÜ asutamis-lepingu sätteid ja institutsioonide poolt selle

alusel võetud meetmeid rakendatakse.³² Euroopa Kohus tuletas sellest näiteks liik-mesriigi kohustuse võtta lojaalses koostöös komisjoniga meetmeid, mis tagavad võima-like omavahendite kindlaksmääramist puu-dutavate ühenduse õigusnormide täitmise.³³

97. Lisaks on Euroopa Kohus sedastanud seoses raskustega riigiabi puudutava komis-joni otsuse rakendamisel, et komisjon ja liikmesriik peavad vastavalt omavahelise lojaalse koostöö kohustusele tegema koos-tööd heas usus, et ületada raskused asuta-mislepingu sätete kogu ulatuses täitmise tagamisel. Selleks peab asjaomane liikmesriik esitama tekkinud probleemid komisjonile hindamiseks.³⁴ See põhimõte on raskuste ilmnemise korral kohaldatav ka teiste ühen-duse õiguse valdkondade suhtes.

98. Lõpuks on Euroopa Kohus tunnustanud asjaolu, et liikmesriik võib esindada ühiseid huve ühenduse ainupädevuse valdkonnas ning võtta pädeva ühenduse institutsiooni kohase meetme puudumisel ajutisi, kiireloomulisi ja vajalikke kaitsemeetmeid vastavalt olukorrale, ent ometi tuleb sellised meetmed võtta komisjoni ja liikmesriigi koostööme-

30 — Vt mh selle kohta 15. jaanuari 1986. aasta otsus kohtuas-jas 44/84: Derrick Guy Edmund Hurd (EKL 1986, lk 29, punkt 38) ja 22. septembri 1988. aasta otsus liidetud kohtuasjades 358/85 ja 51/86: Prantsusmaa vs. parlament (EKL 1988, lk 4821, punkt 34).

31 — Eeskätt omavahendite määruse artikli 17 lõige 1 ja artikli 18 lõige 2; vt 7. märtsi 2002. aasta otsus kohtuasjas C-10/00: komisjon vs. Itaalia (EKL 2002, lk I-2357, punkt 90).

32 — Mh 12. septembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-408/97: komisjon vs. Madalmaad (EKL 2000, lk I-6417, punkt 16).

33 — Eespool 31. joonealuses märkuses viidatud kohtu-otsus C-10/00, punkt 89.

34 — Vt mh 22. märtsi 2001. aasta otsus kohtuasjas C-261/99: komisjon vs. Prantsusmaa (EKL 2001, lk I-2537, punkt 24), 3. juuli 2001. aasta otsus kohtuasjas C-378/98: komisjon vs. Belgia (EKL 2001, lk I-5107, punkt 31) ja 2. juuli 2002. aasta otsus kohtuasjas C-499/99: komisjon vs. Hispaania (EKL 2002, lk I-6031, punkt 24).

netluse raames. Igatahes on seadusvastased kõik riiklikud kaitsemeetmed, mis on võetud hoolimata komisjoni vastuväidetest, reservatsioonidest ja ettekirjutustest.³⁵

100. Ilma et oleks vaja põhjalikult hinnata, millises ulatuses olid põhjendatud Saksamaa Liitvabariigi astunud sammud antud olukorras või kas ja millises ulatuses ei olnud enam tagatud TIR-protseduurist tulenevad maksud ning kas seega ei olnud võimalik asjaomaseid summasid sisse nõuda vääramatu jõu ja pikaajalise võimatuse põhjendusel omavahendite määruse artikli 17 lõike 2 tähenduses, tuleb seega tuvastada, et kuna Saksamaa Liitvabariik pikendas omavoliliselt asjaomaste kindlaksmääratud nõuete maksetähtaega ja kandis need B-arvestusse, siis rikkus ta iseäranis omavahendite määruse artikli 17 lõikest 1 tulenevat kohustust võtta vajalikud meetmed lojaalses koostöös komisjoniga, et teha komisjonile kasutatavaks ühenduste omavahendid omavahendite määrukses ettenähtud korra kohaselt.

99. Arvestades nimetatud kohtupraktikat, oleks käesolevas asjas nõudnud lojaalne koostöö omavahendeid puudutavate õigusnormide kohaldamisel kindlasti seda, et Saksamaa Liitvabariik teavitab komisjoni esile kerkinud TIR-protseduuriga ja iseäranis tagatiste süsteemiga seotud probleemidest ning kooskõlastab temaga oma tegevuse omavahendeid puudutavate ühenduse õigusnormide rakendamisel. Selle asemel peatas Saksamaa Liitvabariik komisjoniga konsulteerimata garantiühingute vastu algatatud sissenõudemenetluse, sõlmis maksetähtaega edasilükkavad kokkulepped ning kandis seejärel asjaomased ühenduse omavahendite maksud B-arvestusse nii, et asjaomased summad jäid vähemalt ajutiselt kasutatavaks tegemata, kusjuures olgu öeldud, et arutelu komisjoniga toimus alles pärast kontrollimisi viimase nõudel.

101. Seega on komisjoni esimene väide põhjendatud.

2. Teine väide, mis on tuletatud komisjoni teavitamata jätmisest kõikidest muudest vaidlustamata tollimaksudest, mis kanti analoogselt raamatupidamisarvestusse.

35 — Vt 5. mai 1981. aasta otsus kohtuasjas 804/79: komisjon vs. Ühendkuningriik (EKL 1981, lk 1045, punktid 30–32 ja 37) 15. detsembri 1987. aasta otsus kohtuasjas 325/85: Iirimaa vs. komisjon (EKL 1987, lk 5041, punktid 15 ja 16).

102. Teises väites heidab komisjon ette, et Saksa ametiasutused ei teavitanud teda

kõikidest muudest vaidlustamata tollimaksudest, mille seoses TIR-märkmike lõpetamata jätmisega kandis Saksa toll alates 1994. aastast kuni muudatuseni, mis tehti liitvabariigi rahandusministri 1996. aasta määrusega, analoogselt (kontrollitud TIR-märkmikega) raamatupidamisarvestusse, st B-arvestusse.

siooninõudmise õigusele. Komisjon võib koguda informatsiooni, mis on vajalik temale antud ülesannete täitmiseks, üksnes nõukogu poolt kindlaksmääratud piirides (EÜ artikkel 284). Nõukogu ei ole kehtestanud informatsiooni edastamise üldeskirju ega kontrollimiste läbiviimise üldisi õigusi. Seega pole olemas komisjoni väidetud üldist informatsiooninõudmise õigust.

a) Poolte peamised argumendid

103. *Komisjon* väidab, et liikmesriikidel lasub omavahendite vallas eriline koostöökohustus, mille kohaselt vastutavad nad vajaliku informatsiooni esitamise eest komisjonile nii, et viimane saaks täita oma ülesannet, mis seisneb omavahendite määruse sätete nõuetekohase täitmise kontrollimises. Käesoleval juhul võis komisjon nõuda Saksamaa Liitvabariigilt vajalikku informatsiooni, et kontrollida väidetavate rikkumiste olemasolu ning kõrvaldatud rikkumiste ulatust. Liikmesriigid on omalt poolt kohustatud korraldama tolliasutuste töö selliselt, et informatsiooninõudele vastataks.

104. *Saksamaa valitsus* väidab vastu, et komisjon ei saa tugineda üldisele informat-

b) Hinnang

105. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peavad liikmesriigid vastavalt lojaalse koostöö kohustusele, millele tugineb iseäranis EÜ artikkel 10, tegema komisjoniga heas usus koostööd tema poolt EÜ artikli 226 alusel algatatud uurimise käigus ja esitama kogu tema poolt selleks nõutud informatsiooni.³⁶

106. Seoses konkreetsetelt omavahendite valdkonnaga on Euroopa Kohus sedastanud otsuses kohtuasjas C-10/00, et liikmesriigid on kohustatud võtma lojaalses koostöös komisjoniga meetmeid, mis tagavad võimalike omavahendite kindlaksmääramist puudutavate ühenduse õigusnormide täitmise, ning see kohustus tuleneb iseäranis omava-

36 — Mh 11. detsembri 1985. aasta otsus kohtuasjas 192/84: komisjon vs. Kreeka (EKL 1985, lk 3967, punkt 19) ja 6. märtsi 2003. aasta otsus kohtuasjas C-478/01: komisjon vs. Luksemburg (EKL 2003, lk I-2351, punkt 24).

hendite kontrollimist puudutavatest sätetest.³⁷

107. Kõnealusest kohustusest tulenevalt on liikmesriik kohustatud andma olukorras, kus „komisjon on suuresti sõltuv liikmesriikide esitatavatest andmetest, [...] tõendid ja muud vajalikud dokumendid mõistlikel tingimustel komisjoni käsutusse, et komisjon saaks kontrollida, kas ja millises ulatuses on asjassepuutuvad summad konkreetsel juhul seotud ühenduse omavahenditega”.³⁸

108. Käesolevas asjas nõudis komisjon kohtueelses menetluses korduvalt ja konkreetselt, et Saksa ametiasutused teavitaksid teda kõikidest muudest vaidlustamata tollimaksudest, mida seoses TIR-märkmike lõpetamata jätmisega on Saksa ametiasutused teatud ajavahemikus kandnud analoogselt B-arvestusse. Seega polnud tegu mitte üldise informatsiooninõudega, vaid komisjoni läbiviidud selliste kontrollimiste järgse informatsiooninõudega, mille käigus avastati, et teatud arv TIR-märkmikke on kantud analoogselt raamatupidamisarvestusse.

109. Vastavalt nimetatud kohtupraktikale lojaalse koostöökohustuse osas, mis tuleneb ka omavahendite määruise artikli 18 lõikest 2, mille kohaselt teevad liikmesriigid „kõik vajaliku [omavahendite kindlaksmääramise ja kasutatavaks tegemise] kontrolli hõlbustamiseks”, oleks Saksamaa Liitvabariik pidanud vastama komisjoni informatsiooninõudele.

110. Omavahendite raamatupidamisarvestusse kandmist puudutavate selliste eeskirjade eesmärk, mis sisalduvad omavahendite määruise II jaotises, on tagada läbipaistvus omavahendeid puudutavate eeskirjade rakendamisel liikmesriikide poolt ning võimaldada komisjonil seda vajaduse korral liikmesriikide abiga kontrollida.³⁹

111. Kuna Saksamaa Liitvabariik ei vastanud komisjoni asjaomasele informatsiooninõudele, siis rikkus ta omavahendite määruisest tulenevaid kohustusi.

112. Järelikult on ka komisjoni teine väide põhjendatud.

37 — Vt eespool 31. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus C-10/00, punktid 88–90.

38 — *Ibid.*, punkt 91.

39 — Vt selle kohta eespool 37. joonealuses märkuses osutatud Euroopa Kohtu praktika.

V. Kohtukulud

113. Vastavalt kodukorra artikli 69 lõikele 2 on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kodukorra artikli 69 lõike 3 alusel võib Euroopa Kohus määrata kulude jaotuse või jätta kummagi poole kohtukulud tema enda kanda, kui osa nõudeid rahuldatakse ühe poole, osa teise poole kasuks.

114. Kuna nii komisjoni kui ka Saksamaa Liitvabariigi nõuded on osaliselt rahuldamata jäetud — ühest küljest tuleb rahuldada kaks esimest nõuet ning teisest küljest tuleb kolmas, neljas ja viies nõue tunnistada vastuvõetamatuks — tuleb kohtukulud jätta kummagi poole enda kanda. Kodukorra artikli 69 lõike 4 esimese lõigu alusel kannab menetlusse astuja Belgia Kuningriik ise oma kohtukulud.

VI. Ettepanek

115. Esitatud kaalutlustest lähtudes teen Euroopa Kohtule ettepaneku teha käesolevas asjas järgmine otsus:

1. Kuna Saksamaa Liitvabariik

- jättis teatavad transiididokumendid (TIR-märkmikud) nõuetekohaselt lõpetamata, kuivõrd ta pikendas nendest tulenevate ühenduste maksude maksetähtaega ja kandis asjaomased summad B-arvestusse komisjoniga konsulteerimata ega teinud seega asjaomaseid omavahendeid tähtaegselt komisjonile kasutata-vaks; ning
- jättis komisjoni teavitamata kõikidest muudest vaidlustamata tollimaksudest, mida seoses TIR-märkmike lõpetamata jätmisega on Saksa tolliasutused alates

1994. aastast kuni muudatuseni, mis tehti liitvabariigi rahandusministri 1996. aasta määrusega (11. septembri 1996. aasta määrus III B 1 – Z 0912 – 31/96), analoogselt raamatupidamisarvestusse kandnud („B-arvestusse” „A-arvestuse” asemel);

- siis rikkus ta nõukogu 29. mai 1989. aasta määrusest (EMÜ, Euratom) nr 1552/89 (millega rakendatakse ühenduste omavahendite süsteemi käsitlev otsus 88/376/EMÜ, Euratom) tulenevaid kohustusi ning iseäranis kohustust võtta vajalikud meetmed lojaalses koostöös komisjoniga, et teha ühenduste omavahendid komisjonile kasutatavaks.
- 2. Ülejäänud osas jätta hagi rahuldamata.
- 3. Jätta komisjoni, Saksamaa Liitvabariigi ja Belgia Kuningriigi kohtukulud nende endi kanda.